AĞUSTOS
1974
YIL 1 SAYI 5
HER AYIN BAŞINDA ÇIKAR

AYDINLIĞA DOĞRU

tmmob elektrik mühendisleri odası
istanbul şubesi yayın organıdır

Kıbrıs, emperyalizmin çıkarına terk edilemez

Kıbrıs'ta faşist Yunan Cuntasının darbe hareketiyle başlayan olaylar dizisi tüm ulusumuzun dikkatlerini üzerinde toplamaya devam etmektedir. Cenevre'de kağıt üzerinde ulaşılan anlaşma noktalarının pratikte geçersiz kalması ihtimali barışçı, halkların eşitliğine dayanan, adil bir çözüm isteyen kamuoyumuz tarafından kuşkuyla gözlenmektedir. İlk aşamada, Türkiye'nin başarılı ve niteliği Başbakan Ecevit tarafından çok tutarlı biçimde açıklanan müdahalesi emperyalist oyununu bozmuştu. Ancak Amerika'nın son anda çevirdiği manevra Kıbrıs'taki Türk ve Rum halklarının yararına sonuca varılmasını engelleyici bir etken olarak ortaya çıkmış bulunmaktadır. Bilindiği gibi Türkiye'nin müdahale ihtimali belirdiğinde, uzlaştırıcı öneri olarak ABD Sampson yerine Klerides'in Kıbrıs Cumhurbaşkanlığına getirilmesini öne sürmüştü. Ordumuzun Kıbrıs'a çıkışından sonra bu öneri ek bir uygulama ile yürürlüğe kondu. Klerides'ten başka, Yunanistan'a da Amerikancılığı ile tanınan, biçimsel demokrasi yanlısı olduğu da kabul ettirilmeye çalışılan Karamanlis başbakan yapıldı. Kissinger'in attığı taş iki kuşu birden vurmuştu. Hem Yunanistan'daki anti-faşist dolayısıyla anti-amerikan eğilimler yumuşatıldı, hem de dün yada hiçbir itibarı kalmayan Yunan Cuntası, ABD'nin kaybı olmaksızın görevden alındı. Simdi Batı dünyası Yunanistan'ın eskisi kadar karşısında değildir ve Kıbrıs'ta demokratik ve ba

Sonu 6'da

başyazı

KIBRIS VE ABD EMPERYALİZMİ

Geçtiğimiz Temmuz ayında insanlık ve özgürlük düşmanları tarafından yapılmak istenen faşist darbe "Yeşil Ada"yı yeniden kana buladı. Silah sesi, barut kokusu içinde Ada halkları zor günlerin içine itildiler. Türkiye ile Yunanistan milyonlarca emekçinin zarar göreceği bir sıcak savaşın eşiğine dek geldiler. Yalnız Doğu Akdeniz'i değil, dünya barışını da etkileyecek olan son olayları sahneye koyanlar kimlerdir?

Bu kanlı olayları yaratan Vietnam'da, Yunanistan'da, Şili'de ve daha birçok ülkede kendi çıkarları için kardeşi kardeşe vurduran ABD emperyalizmi ve onun Yunanistan'daki faşist uşakları generallerdir.

1967 yılında CIA yönetiminde yapılan faşist darbe sonucu Yunanistan halkı uzun yıllar boyu demokratik hak ve özgürlüklerden yoksun bırakıldı. Yönetimi ele geçiren eli kanlı faşistler yardımı ile ABD sermayesi bu ülkedeki sömürüsünü yoğunlaştırdı. Bu arada Ortadoğu halklarına baskı yapmakta kullandığı silahlı kuvvetleri için Pire ve Girit'te üsler elde etti. ABD bu kadarla duracak mıydı?

Emperyalizmin belirgin niteliği saldırganlığa devam edecekti ve Kıbrıs'ta yeni bir oyunu başlattı.

Kıbrıs, nüfusunun azlığı bakımından büyük bir pazar olma durumunda değildir. Tarımsal üretimler doğal koşullar nedeniyle oldukça sınırlıdır. Madenleri ise bakır hariç (rezervlerin -yıllar süren sömürüden sonra- oldukça azaldığı ABD danışmanları tarafından Kıbrıs yöneticilerine bir rapor ile bildirilmiştir) yok denecek kadar azdır. Kaldı ki Kıbrıs ekonomisi dışa, özellikle büyük oranda İngiltere'ye bağımlıdır. O halde ABD emperyalizminin Ada'daki çıkarları nedir? Böylesine tehlikeli bir oyunun oynanmasında elde edeceği yararlar nelerdir? Bu çıkarları kısaca üç temel noktada özetleyebiliriz:

Birincisi Kıbrıs'ta ipleri Atina Cuntası tarafından çekilen kukla kadronun yönetime geçmesi, ABD'ne Makarios zamanında bulamadığı Ada'da üs elde etme olanağını sağlar. Bu ise, Yunanistan, Kısrıs, İsrail ve İran zincirinin tamamlanması demektir. Böylece, ABD bölgedeki güçler dengesini lehine bozarak, Ortadoğu'yu iyice etki alanı içine alarak Süveyş'i denetleyebilecek, bura halklarına daha kolay baskı yaparak sömürüsünü devam ettirecektir.

Sonu 8'de

aydınlığa doğru

ODA YÖNETİCİLERİMİZ İSVAN'LA GÖRÜŞTÜ



Önceki sayımızda, gecekondularda yaşayan yurttaşlarımıza ucuz ve hızlı bir şekilde elektrik sağlayabilmek amacıyla Odamız İstanbul şubesinde Gecekondu Bürosu kurulduğunu haber vermiştik.

Ancak İETT'nin alt kademelerinde çeşitli bürokratik engeller çıkarılması ve üst kademelerde bu engellerin kaldırılacağına dair söz verilmesine rağmen alt kademelere yazılı emir verilmemesi yüzünden işler istendiği şekilde hızlı yürümemiştir.

Ayrıca Beyoğlu bölgesine bağlı gecekondular dışında diğer ilçelerden talep sağlanamadığı için Gecekondu Bürosu çalışamaz hale gelmiştir.

Önemli bir kamu hizmeti olan gecekondaların elektriklendirilmesi işinde EMO, Belediye ve İETT'nin işbirliği yapması gereğine inanan odamız yönetim kurulu, Yüksel Birdal ve Ersin Kaya'yı gerekli girişimlerde bulunmak üzere görevlendirmiştir.

Bu amaçla Belediye Başkanı Sayın İsvan'la görüşen Oda yöneticileri, "Sayın Belediye Başkanımız konuyla yakından ilgilendiler. Aksak-

Sonu 8'de

ESENLER BELEDİYE BAŞKANININ BİR MESLEKDAŞIMIZA ÇİRKİN SALDIRISI

İller Bankası Birinci Bölge Müdürlüğünde Elektrik Tesis Baş Mühendisi olarak görev yapan Bahattin Gançal, görevi gereği gittiği Esenler Belediyesinde, Belediye Başkanı Mustafa Yumak tarafından hakaret ve saldırıya uğradığı gerekçesiyle savcılığa şikayette bulunmuştur.

Görgü tanıklarının ifadelerine göre, Belediye Başkanı Mustafa Yumak, Bahattin Gançal'dan öncelikle kendi istediği yerlere elektrik şebekesi yapılmasını istemiş, işlerin programa uygun şekilde yapılacağı cevabını alınca hakaret ederek üyemizin üzerine yürümüş ve adamlarına dövdürmüştür. Bahattin Gençal, etraftan yetişen Belediye Fen Müdürü ve Ziraat Bankası veznedarı tarafından saldırganların elinden güçlükle kurtarılabilmiştir.

Bakırköy Savcılığı, Bahattin Gençal'ın şikayeti konusunda görevsizlik kararı vererek, idari tahkikat açılması için Kaymakamlığa havale etmiştir.

Olayı öğrenen Odamız İstanbul Şubesi Başkanı Yüksel Birdal, İçişleri Bakanlığı, İmar ve İskan Bakanlığı, İstanbul Valiliği ve Bakırköy Kaymakamlığı'na birer telgraf çekerek:

"Kendi politik yatırımlarına alet etmek amacıyla üyemizin görevine müdahale etmeye kalkışan ve kaba kuvvete başvuranların cezalandırılması için olayın tahkikini" istemiştir.

TMMOB ÇALIŞMA PROGRAMI İLKELERİ

Bir yıllık toplam teknik hizmetler bedeli olarak resmi kurumlar aracılığı ile kendi öz elemanına ödenen 274 milyon T.L.na karşı, yabancı ülke elemanlarına bir buçuk milyar T.L. ödeniyorsa ülkemiz kendi insanının, kendi toplumunun çıkarlarına ters düşen ilişkiler sistemi içinde bulunuyor demektir.

Bu ilişkiler sistemi emperyalist aşamaya ulaşmış dünya kapitalist sisteminin az gelişmiş ülkeleri denetlemek, bu denetimi sürekli kılmak ve çok yanlı sömürmek üzere oluşturduğu, geliştirdiği ekonomik, politik, kültürel ve askeri bir sistemdir.

Dışa bağımlı ekonomi, dışa bağımlı sanayileşme, ucuz hammadde ve insangücü kaynağı olma, stratejik hammadde açısından dışa bağımlı olma, genel olarak sermaye ve teknoloji açısından dışa bağımlı olma, teknik hizmet ithali, gelişmiş kapitalist ülkelerin sanayi ürünlerine pazar olma gibi olgular, ancak bu topyekün sömürü sistemi ile açıklanabilir, anlaşılabilir.

BİZ TEKNİK ELEMANLAR SOMUT OLARAK YAŞADIĞIMIZ BU DIŞ SÖMÜRÜ SİSTEMİNE VE ONUN HER TÜRLÜ SALDIRISINA KARŞI, ARAÇLARI KENDİ ÖZ SORUNLARIMIZ OLAN BİR MÜCADELEYİ SÜRDÜRMEYİ GÖREV SAYIYORUZ. BU MÜCADELEMİZ TÜM YURTSEVER GÜÇLERİN, BAĞIMSIZLIK MÜCADELESİNİN BİR PARÇASIDIR.

Ülkemizde uygulanmakta olan ekonomik sistemin varlığını sürdürmesi geniş halk yığınlarının sömürülmesine bağlıdır. Bu sömürü günümüzde spekülasyon, gelir dağılımındaki dengesizlik, enflasyon gibi kavramlarla belirtilmektedir.

TEKNİK ELEMANLAR BU İÇ SÖMÜRÜDEN ETKİLENMEKTEDİR, SÖMÜRÜLEN YIĞINLARIN BİR PARÇASIDIR VE EKONOMİK MÜCADELESİ TÜM ÇALIŞANLARIN MEVCUT EKONOMİK SİSTEME KARŞI MÜCADELESİYLE BİR BÜTÜNDÜR.

İç ve dış sömürü bir bütündür. Bu sömürüyü sürdüren yerli-yabancı ittifak, ülkemizde ekonomik, politik, kültürel alanlarda her düzeyde ve her biçimde örgütlüdür. Son yıllarda teknik elemanlar üzerinde de yoğunlaşan anti-demokratik baskılar, hep bu bütünleşmiş iç ve dış sömürünün ve onun örgütlü, kurumlaşmış ittifaklarının yarattığı koşulların doğal sonucudur.

TEKNİK ELEMANLARIN EKONOMİK, DEMOKRATİK MÜCADELESİ BU ÖRGÜTLÜ İTTİFAKA KARŞIDIR. BU NEDENLE ÇALIŞAN KESİMİN, SENDİKA KURMA VE GREV HAKLARINI YENİDEN EL DE ETME ÇABASI SÜRDÜRÜLECEKTİR.

Son yıllarda egemen güçler, tekelci sermayenin etkin öncülüğünde, çalışan yığınlar üzerinde baskı ve terörü arttırmışlardır. Teknik elemanlar, sermayenin çalışanlar üzerinde kurmak istediği baskı ve zorbalığa ve bu zorbalığın siyasi adı olan faşizme karşıdır, düşünce ve inanç özgürlüğünden, kitlelerin örgütlenme özgürlüğünden kısaca demokrasiden yanadır.

TEKNİK ELEMANLAR ÇALIŞANLARIN DÜŞÜNCE VE İNANÇLARINIAÇIKLAMAYA VE ÖRGÜTLENME ÖZGÜRLÜKLERİNE GETİRİLEN KISITLAMA, ENGELLEME, YASAKLAMALARA KARŞI KİTLELERİN DEMOKRASİ MÜCADELESİNDE YERİNİ ALACAKTIR.

TMMOB, teknik elemanların özel ola-

Sonu 6'da

TMMOB 1974 YILI ÇALIŞMA PROGRAMI

Yukarıda değindiğimiz ilkeler ışığında, TMMOB'nin 1974 yılı çalışma programında aşağıdaki konulara yer vermesi kararlaştırılmıştır.

A- ÜYELERİN ÖZGÜL VE GENEL SORUNLARI

1- Üyelerle ilişki ve işyeri temsilcilikleri sorunu.

2- 12 sayılı kararname ve yan ödemeler gibi kısa süreli ve gereğinde çalışmalar.

3- Sendikal haklar, Teknik Personel İş Kanunu Taslağı.

4- Özel bürolar sorunu, yabancı firmaların ülkedeki etkinliği.

B- ÜLKEMİZİN SOSYO-EKONOMİK YAPISINA İLİŞKİN SORUNLAR

1- Yerli enerji kaynaklarımıza ve kendi gücümüze dayalı bir enerji politikası saptanması; petrolün, su kaynaklarının ve kömür yataklarının bu açıdan değerlendirilmesi.

2- Bir bütün olarak sanayileşme, istihdam, teknik eğitim sorunları. (Teknik hizmet ve teknoloji ithali sorununu içeriyor.) Devlet proje ofisi kurulması

3- Hammadde kaynaklarımızın değerlendirilmesi ve hammadde açısından dışa bağımlılığın giderilmesi sorunu.

4- Kırsal ve kentsel alanlarda toprak sorunları, politikalar ve toprak reformu sorunu.

5- Konut sorunu, ulusal konut politikası ve bu alana el atan yabancı tekeller.

6- Haşhaş sorunu.

7- Dünya Bankası, Avrupa Bankası, AİD, İMF gibi kuruluşların ülkemizde yatırım, proje ve kredi alanlarındaki girişimleri.

C- DEMOKRATİK HAK VE ÖZGÜRLÜKLERİN ELDE EDİLMESİ VE GENİŞLETİLMESİ SORUNU

1- Düşünce ve örgütlenme özgürlüğünü kısıtlayan yasalara karşı mücadele

D- ODALARIN ORTAK BİR GÜÇ HALİNE GETİRİLMESİ SORUNU

1- TMMOB Kanunu Taslağı.

2- TMMOB'nin yeniden düzenlenmesi ortak bina yapılması.

3- Yayın sorunu.

toplumun evrimi

FEODAL TOPLUM

Köleci ilişkiler nasıl ilkel komün toplumun bağrında oluşup gelişmişlerse, feodal ilişkiler de köleci toplumun bağrında doğum biçimlenmişlerdir.

Köleci toplumun son evrelerinde üretim ilişkileri üretim güçlerinin gelişmesini, emeğin üretkenliğinin artmasını engeller olmuştu. Bu nedenle köleci devletlerin çözülüp dağılmasıyla, ve bu devletleri savaşta yenilgiye uğratıp yıkan barbar kabilelerin, ilkel köy topluluklarının dağılmasıyla feodal düzen için gerekli ortam, yaratılmış oldu.

Feodal toplumda emek, kölelik dönemiyle karşılaştırırsak daha yüksek bir verimliliğe ulaşmış olmakla birlikte ve genel olarak üretici güçlerde bir ilerleme kaydedilmiş olmasına karşılık bu toplum biçiminin ayırt edici özelliği üretimde geleneğe bağlılık ve teknik durgunluktur. Ayrıca kölelik düzeninin dağılması sonucu zanaat, şehirler kurulana dek, toprağa bağlı bir kurum haline gelir.

FEODAL DÜZENDE MÜLKİYET VE ÜRETİM İLİŞKİLERİ:

Bu çağın en başta gelen üretim aracı toprak yalnız derebeylerin (senyörlerin) elindeydi. Ayrıca feodal mülkiyet yanında bir miktar özgür köylünün bireysel mülkiyeti de vardı. Özgür köylüler kendi küçük ekonomilerine sahip olabiliyorlardı.

Feodal toplumun üretim ilişkilerinin temeli, derebeyinin toprak üzerinde, yerine göre, tasarrufa ya da mülkiyet hakkına tam olarak sahip oluşu ve toprağa bağlı köylü (serf) üzerinde kölelik düzeninin kölesine kıyasla sınırlı bir mülkiyete sahip bulunuşudur.

Feodal sömürü doğrudan doğruya üreticilerin, yani serflerin ve zanaatçıların artı-ürünlerini derebeylerin kendilerine mal etmesi biçiminde kendini gösterir. Senyörlerin el koydukları bu artı-ürün feodal rantı meydana getirir. Rantın büyüklüğü herşeyden önce feodallerle köylüler arasındaki sınıf güçlerinin oranına bağlı bulunuyordu.

Başlangıçta köylü, zamanının büyük bir kısmında derebeyi hesabına çalışmak zorundaydı. Yükümlülüğün bu biçimi emek-rant (angarya) adını aldı. Feodal rantın ikinci biçimi ürün-rant (aynîrant) oldu. Şehirlerin gelişmesi sonucu senyörler buralarda üretilen mallara ilgi duymaya başladılar ve paraya olan ihtiyaçları arttı. Böylece para-rant, (Nakdî rant), önem ve genişlik kazandı.

Artı-ürünün sömürülmesinden toprağa bağlı yükümlülüklerden başka ekonomi dışı cebir unsuru feodal üretim biçiminin en önemli özelliklerinden biridir. Yoksul düşmüş özgür köylü de hayatını koruyabilmek için güçlü komşusunun himayesine girmek zorunda kalırdı. Aynı şekilde toprak sahipleri de daha güçlü bir derebeyin koruyuculuğu altına girerdi. Bu durumda kendi topraklarında silah altına alınan birliklerin başında daha büyük senyörün ordusundahizmeti kabullenirdi.

Gelecek sayıda: Feodalitenin gelişmesi, bağrında kapitalist ilişkilerin doğuşu ve feodal toplumun çözülmesi.

TMMOB İLE 17 ODANIN MERKEZ VE ŞUBE TEMSİLCİLERİ TOPLANDI

TMMOB ve intisas odalarının merkez ve şube temsilcilerinin katılmasıyla 13.7.1974 günü Ankara'da başlayan toplantıda ülke ve meslek sorunları görüşülmüştür. Toplantıda odaların ortak çalışma ilkelerinin saptanması 12 sayılı kararname ve yan ödemeler, teknik elemanların sendikalaşması, petrol, haşhaş konusundaki son gelişmeler, düşünce özgürlüğü ve Anayasa Mahkemesi'nin Af Yasasına ilişkin iptal kararı ele alınmıştır. Bu konularda saptanan gerekli girişimlerin sürdürülmesine karar verilmiştir. Önemli ve güncel olan haşhaş konusu ve Anayasa Mahkemesinin Af Yasasının 5. maddesinin (a) bendini iptal eden kararına ilişkin görüşlerin de bir bildiriyle kamuoyuna iletilmesi zorunlu bulunmuştur.

Yayınlanan bildiri aynen şöyledir:

"Haşhaş ekimiyle uğraşan köylülerimizin sorunlarını çözme ve ülke ekonomisindeki önemi açısından hükümetin aldığı haklı karara karşı ABD Senatosunun sözde askeri ve ekonomik yardım kesme kararı Amerikan yardımının niteliğini ve Amerika ile olan ilişkilerimizin içyüzünü bir kez daha açığa çıkarmıştır.

Bu kararın insani bir amaçtan çok Türkiye'de oluşan demokrat iktidarı zayıflatma ve birçok olayda görüldüğü gibi isteklerini bu tür baskılarla kabul ettirme amacını taşıdığı açıktır.

Erim Hükümeti zamanında ABD'nin isteği ile, ulusal çıkarlara aykırı olarak alınmış olan haşhaş ekimini yasaklama kararının koalisyon hükümetince kaldırılması kişilikli ve onurlu bir karardır.

Petrol, kıta sahanlığı ve benzeri konular da olduğu gibi hükümetin bu konuda da izleyeceği bağımsız ve enerjik bir dış politikayı sonuna kadar destekleyeceğiz.

Bu önemli dış gelişmelerin yanında büyük önem kazanan Af Yasasının 5. maddesinin (a) bendinin Anayasa Mahkemesince iptal edilmesi kararını saygıyla karşılıyoruz. Yüksek Mahkemenin bu kararı ülkede demokratik ortamın oluşturulması yolunda atılmış önemli bir adımdır. Böylece Af Yasasıyla siyasal suçlar için yaratılmış olan Anayasa'ya aykırılık durumu önemli bir ölçüde ortadan kaldırılmıştır.

Türkiye mühendis ve mimarları olarak iç ve dış politikada ülke ve halk çıkarları doğrultusundaki tüm girişimleri destekleyeceğimizi, aksine her türlü girişimle sonuna kadar mücadele edeceğimizi kamuoyuna iletmeyi görev sayarız."

ODALARARASI ÇALIŞMALAR

metro açıkoturumu ve ulusal kaynaklar kongresi düzenleniyor

Çalışma ve uygulama programı ışığında, MMOİKK bir açıkoturum ve bir kongre düzenliyor.

Yıllardır sözü edilen "İstanbul Metrosu" konusu bugünlerde yeniden gündeme geldi. Geçen ay Parlamento'da bir komisyon Metro konusundaki kanun teklifini kabul etti.

Ülkemiz koşullarına uygunluğu ve halk yararına olması temel etmenlerini oluşturması gereken teknoloji seçimi "METRO" konusunda nasıl biçimlenecektir? Oldukça güncel bir hale gelen ve kitle ulaşımı konusunda önemli bir uygulama olan METRO'yu MMOİKK bütün boyutlarıyla tartışma gereğini duydu.

Ağustos sonunda düzenlenmesi düşünülen, METRO konulu açıkoturumda, konuyu incelemiş uzmanlar bilimsel bir temel üzerinde tartışacak, ayrıca MMOİKK, ulusal kaynaklar potansiyelimizi tesbit etmeyi ve bu konudaki girişimleri, özellikle tekelci girişimleri incelemeyi ve teşhir etmeyi amaçlayan bir kongre düzenleyecektir. Eylül ayının son günlerinde yapılması düşünülen kongre iki gün sürecektir. Maden, metalurji, tarım, orman ve su ürünleri alanlarında yetkili uzmanların sunacağı tebliğlerin "ulusal kaynaklarımıza sahip çıkma" doğrultusunda önemli bilgiler içereceği inancındayız.

Odamızın çalışma saatleri değişti

Bakanlar Kurulu Kararıyla resmi dairelerde hafta sonu tatilinin 2 güne çıkarılmasından sonra Oda Yönetim Kurulumuz EMO çalışma saatlerinde değişiklik yaparak, Oda personelinin de bu haktan yararlanmasını sağlamıştır. Bu duruma göre Oda çalışma saatleri şöyledir:

Sabah: 9.00 - 12.30
Öğleden sonra: 13.00 18.30

Yönetim Kurulunda görev değişikliği

EMO İstanbul Şubesi Yönetim Kurulu, Yazman Üye Selçuk Esen'in resmi göreviyle ilgili işlerinin yoğunlaştığı gerekçesiyle yazmanlıktan istifa dileğini kabul etmiştir. Yapılan yeni seçimde Ersin Kaya Yazman Üyeliğe getirilmiştir. Selçuk Esen ise İkinci Başkan olarak Yönetim Kurulu Üyeliğini sürdürecektir.

İŞYERİ TEMSİLCİLİĞİ ÇALIŞMALARI

Son iki yılda toplumsal işlevini hissedilir biçimde görmeye başlayan TMMOB, 1973-74 çalışma döneminde organizasyonu açısından olduk ça önemli bir karar aldı. Bu karar, TMMBO İşyeri temsilciliklerinin kurulmasına ilişkindi. Kararın alındığı günden beri İstanbul, Ankara ve İzmir başta olmak üzere çeşitli illerde TMMOB işyeri temsilcilikleri kurulmaya başlandı. Bugün yalnız İstanbul ve çevresinde 25 işyerinde işyeri temsilcisi var ve 12 işyerinden de temsilcilik seçimi için istek var.

TMMOB işyeri temsilciliklerinin amacı, 6235 (7303) sayılı TMMOB Kanununun 2. maddesine da yanıyor. Özetle,

1- Kamu ve özel kesimde çalışan mühendis ve mimarların haklarını savunmak,

2- Mesleki açıdan ülke çıkarlarını korumak için TMMOB'nin işyeri ile doğrudan ilişkisini sağlamak.

Bu amaçlar doğrultusunda çalışmak üzere kurulan işyeri temsilciliği için 1 temsilci, 1 yardımcı ve iki yedek üye seçiliyor. Seçimin yapılabilmesi için önkoşul, işyerinden en az beş mühendis ve mimarın imzalı bir dilekçe ile TMMOB ya da TMMOB' nin bu konuda yetki verdiği kurullara müracaat etmek. Seçim için gerekli diğer işlemler TMMOB ve ilgili kurullarca yürütülüyor.

GÖREVLERİ:

- İşyerlerindeki teknik elemanların çalışma koşulları ve meslekleri ile ilgili sorunlarını ve görüşlerini belirleyerek TMMOB'ye anında iletmek,

Sonu 6'da

toplum polisi tatbikatta



"BAĞIMSIZ TÜRKİYE!", "SÖMÜRÜCÜLER DEFOLSUN" DİYENLERE YÖNELEN SİLAHLAR...

Toplum polisleri 12 Temmuz'da Rami Kışlasındabir tatbikat yapmışlar. Anarşist kılığına (!) girerek "Bağımsız Türkiye", "Sömürücüler defolsun" diye bağıran toplum polislerini, diğer arkadaşları 240 beygir gücündeki dev panzerlerin, el bombalarının ve otomatik silahların desteğinde kısa zamanda teslim almışlar.

Toplum polislerine böyle bir tatbikat yapmaları için kimlerin emir verdiğini bilemiyoruz. Ancak bildiğimiz şu ki, 14 Ekim seçimlerinde ülkeye özgürlük ve demokrasi getireceklerini vaadetttikleri için halkın büyük desteğini kazanan iktidar kanadından "Bağımsızlığı savunmak, sömürüye karşı olmak anarşistlik değildir, yurtseverliktir." diye bir yanıt henüz gelmedi.

KONUT SORUNU VE KONUT POLİTİKALARI ÜZERİNE (II)



III. İZLENMESİ GEREKEN KONUT POLİTİKASI ÜZERİNE ÖNERİLER:
III-A. KONUT SORUNUNUN 1974 TÜRKİYE'SİNDEKİ BOYUTLARI VE DEĞİŞKENLERİ:

Türkiye'de bugün varolan konut sorununun boyutlarını kısa da olsa belirlemenin ileride geliştirilen önerilerle ilişkiler kurabilme yönünden yararlı olacağı kanısındayız.

Ülkemizde bugüne kadar konut stoku ile ilgili kapsamlı bir sayım yapılmamış ve değişmeler kaydedilmemiştir. Bu nedenle konut sorununun niteliksel ve niceliksel özelliklerini tam ve doğru olarak bilemiyoruz. Aşağıda verilen rakamlar, nüfus sayımlarına ve bazı yerleşmelerde yapılan münferit araştırmalara ve anketlere bağlı olarak bulunmuş verilerdir.

Resmi kaynaklardan öğrendiğimize göre Türkiye'de ailelerin %82'sinin 1-3 odalı konutlarda oturduğu, ortalama aile büyüklüğünün 5,7 kişi olduğu, ve de oda başına düşen nüfusun 2,42 kişiyi bulduğu anlaşılmaktadır. Kentsel alanlarda yaşayan nüfusun %60'a yakın kısmının 1-2 odalı konutlarda barındığı ve oda başına 3 ila 4 kişinin düştüğü de bilinmektedir. Dolayısıyla Türkiye barınma yoğunluğu (oda başına düşen nüfus) bakımından dünyada en kötü koşulların var olduğu bir ülkedir.

1960'ta yapılan bir ankette kent konutlarının %30'unun fiziki bakımdan , "kötü" durumda olduğu, bunların %57,7'sinde banyo, %44'ünde su ve %14,7'sinde elektrik olmadığı tesbit edilmiştir. 1965 ve 1970 nüfus sayımı sonuçlarına göre ise bu kötü koşulların giderek arttığı öğrenilmektedir.

"1960 Yılında Türkiye'de 240.000 gecekondu... olup şehirli nüfusun yüzde 13,5'inin bu barınaklarda yaşadığı.... 1967'de gecekondu sayısının 43 bin 400'e.... 1969'da 500 bine çıktığı, ve yine şehirli nüfusun %23,3'ünün gecekondularda yaşadığı....1972 yılı sonunda ise gecekondu sayısının 700 bin olacağı"nın tahmin edildiği Üçüncü Beş Yıllık Plan'da belirtilmektedir.

Yerli ve yabancı kapital yatırımlarının yoğunlaştığı büyük şehirlerimizde ise nüfusun %40 ile %65'inin gecekondularda yaşadığı, ve de bu yerlerin konut stokunun %25 ile %65'inin gecekondulardan oluştuğu yine bazı kaynaklardan öğrenilmektedir.

Öte yandan kentlerde kirada oturan ailelerin sayısı sürekli artış göstermekte olup, 1965'te kentli ailelerin %45,8'i aylığı giderek yükseltilen kiralık konutlarda oturmakta idi. Ankara ve İstanbul'da bu oranın %60'ı bulduğu da bilinmektedir.

Kentlerde oturan üst gelir gruplarında kira/gelir oranının %10-15 arasında olduğu, buna karşılık düşük gelir gruplarında kiraya ayrılan payın %30 'u geçtiği tesbit edilmiştir. Kentli nüfusun %70'ine yakın bir kısmını oluşturan alt ve orta gelir gruplarının büyük çoğunluğu, gelirleri ile ters orantılı olarak artan bir şekilde kazançlarının üçte biri ile yarısına yakın bir bölümünü mülk sahiplerine kira olarak ödemektedirler.Devlet İstatistik Enstitüsü'nün 1972'deki bir raporuna göre,1960 yılında 1 milyon civarında olan kiralık konut sayısı 1971'de 3 milyona yakın bir rakama yükselmiş ve bu sayıda konuta yılda 6,5 milyar lira kira ödendiği hesaplanmıştır.

Özellikle büyük kentlerde görülen hızlı nüfus artışına karşılık "kiracı" ve "kira" oranının giderek artmakta oluşu, kent konutlarında mülkiyetin belirli ellerde toplanmakta olduğunu ve mülkiyetin bir "rant" aracı olarak dar gelirli toplum kesimlerinin aleyhine işlediğini kanıtlamaktadır.

Türkiye'de konut yatırımlarının toplam yatırım hacmi içinde önemli bir pay aldığı, buna karşılık gerçekleşen konut üretiminin dar gelirli nüfusun ihtiyaçlarına cevap vermeyip,yatırımların büyük çoğunlukla "lüks konut" yapımına harcandığı da bilinen bir gerçektir. 1950-60 arasında konut, toplam yatırımlar içinde %25 ile %34,5, 1960-70 arasında ise %19 ile %23'lük paylar almıştır. Konuta yatırılan milyarlara rağmen üretilen konut miktarının ihtiyacın çok altında kaldığı ve kentlerde yığılan düşük gelirlilerin taleplerine hiçbir şekilde karşılık veremediği, 1950' lerden bu yana gecekondu sayısının 15 ile 20 misline varan bir artış göstermesinden açıkça anlaşılmaktadır.

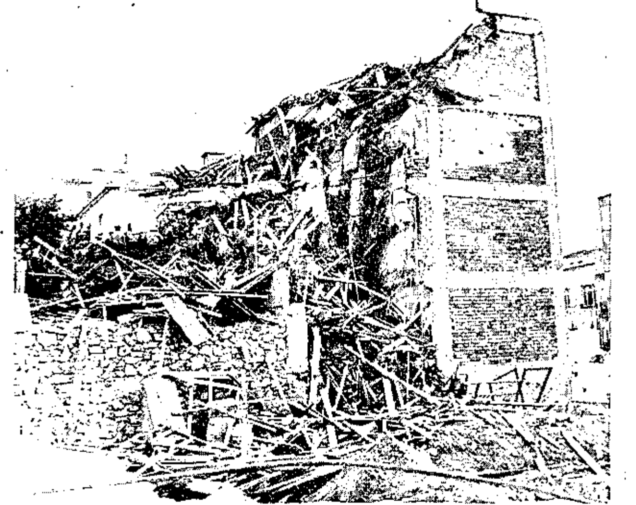
Konut yatırımlarının %95'inin özel sektöre kalkınma planları ile devredildiği ülkemizde, 1995'e kadar 34,3 milyon yeni kentsel nüfus artışı olacağı, yine Planlarda belirtilmektedir. Demografik değişme, yenileme, sıkışıklık,tabii afetler, kamulaştırma,gecekondu tasfiyesi gibi konut ihtiyacını belirleyen ögeler dikkate alınarak yapılan bir tahmin çalışması, önümüzdeki yirmi yıllık dönemde, yılda ortalama 400.000 ünite konutun üretilmesinin gerekliliğini ortaya çıkarmaktadır.

1963 ile 1971 yılları arasındaki 9 yıllık devrede ancak 900.000 civarında konut üretilebildiği, keza İkinci Beş Yıllık Plan dönemi için Planla önerilen 900.000 ünitelik konut ihtiyacının da ancak %27,6'sının ruhsatlı olarak gerçekleştiği resmi istatistiklerden anlaşılmaktadır. Geçmiş dönemdeki uygulamalara bakarak Üçüncü Plan devresinde öngörülen 40 milyarlık yatırımın öncelikle üst gelir gruplarına hitap eden lüks konut yapımına harcanacağını iddia etmek yanlış olmayacaktır. Oysa 1972 - 77 yılları arasında kentlerde oturacak düşük ve orta gelirli hane halklarının 890.000 yeni konuta ihtiyacı olduğu yine adı geçen planın özel ihtisas komisyonlarınca hesaplanmıştır.

Mevcut kentsel alanlardaki spekülatif değer artışının yılda 100 milyar liraya ulaştığı bilinmekle birlikte,her yıl bunun ne kadarının paraya dönüştüğünü saptama olanağı bulunmamaktadır.

Ancak önümüzdeki 20 yılda kentlere yerleşecek 34 milyon yeni nüfus için gereken 350 bin hektar arazi için arsa spekülatörlerine halkımızın ödeyeceği paranın 400 milyarı bulacağı kolayca hesaplanabilir.

Yukarıda sıralanan ve konut sorununun çeşitli özelliklerini yansıtan rakamlar ve kısa bilgilerden çıkarılacak sonuç şudur:



Türkiye'nin bugünkü sınıfsal yapısı ve bağlı olarak ortaya çıkan gelir dağılımı tablosu sürdükçe, barınma sorunu ile ilgili olarak kentsel mekanın kullanılması ve değişik gelir gruplarınca bölüşülmesinden ortaya çıkan görüntü de buna uygun olarak devam edecektir.

Bugün Türkiye'de yasalaşmış bir III. Beş Yıllık Kalkınma Planı vardır.*Egemen sınıfların sermaye birikimine başlıca önemi veren bu plan,* tekelci sermayeye bugüne kadar bilinçli veya bilinçsiz destek olan sınıf ve tabakaları da ihmal pahasına yoksul halkın konut sorunuyla ilgilenmekten vazgeçmiştir. Bu tercih açıkça yapılmış, I. ve II. Beş Yıllık Kalkınma Planlarındaki gibi konut sorunu üzerine sosyal edebiyat yapmaya da girişilmemiştir. Bu tercihin altında *dışa bağlı tekelci kapitalizmin tek başına egemen olma çabaları ile küçük ve orta konut üreticisinin geriletilme istekleri* yatmaktadır.

Nitekim bu Plan belli yerleşim noktalarına -özellikle ve öncelikle metropoliten alanlara- yönelecek yatırımların fonksiyon, zaman ve mekan tutarlılığının sağlanmasını, şehir gelişme programlarının yapılmasını ve bunların da DEMET PROJELER halinde düzenlenmesini önermektedir. Planın uyardığı doğrultuda Dünya Bankası ve diğer dış ekonomik güçlerle imzalanan anlaşmalar gereğince, yerli ve yabancı tekelci sermaye bir işbirliğine yönelmiş, büyük kentlerimizin planlama, ulaşım ve konut sorunlarına el atılmıştır.

sonu gelecek sayıda

İskenderun'da baskı ve terör

16 Haziran 1974 tarihinde İskenderun 3. Demir Çelik Tesislerinde çalışan binlerce inşaat işçisinin yürüyüşe geçtiği, on binlerce ağızın " Yasalardaki haklarımız verilsin" diye bağırdığı duyuldu.

Binlerce işçinin -ölümü dahi göze alarak- direnmelerine neden olan ve verilmesini istedikleri "yasal haklar"neler di?

Sekiz saatlik işgünü esasına uyulmamakta ve fazla mesai ücretleri verilmemektedir.

Müteahhit firmalar, işyerlerinde, çalıştırdıkları işçilere pazar ve bayram tatili yaptırmamaktadırlar.

Ücretler aylarca geç ödenmektedir.

Ücretler, asgari ücret düzeyinin çok altında 20-30 lira dolayındadır.

Müteahhit firmalar işçileri istedikleri zaman işlerinden atmakta ve hiçbir tazminat ödememektedirler.

İşçiler derme çatma barakalardaki ranzalarda balık istifi yatırılmaktadırlar.

Bölgede iş güvenliği yoktur. 396 işçi çeşitli iş kazaları sonucu ölmüştür.

İŞ KAZALARI VE MÜTEAHHİTLERİN OYUNU

İş kazalarında ölen işçiler adına tazminat ödememek için müteahhit firmalar çeşitli entrikalara girişmektedirler.

Örneğin, iş kazası olan işyeri derhal "tatil" edilmekte, olay yerinde formen, taşaron gibi işveren adamları bırakıldıktan sonra ilgili mercilere haber verilmektedir. Olay yerine gelen yetkililere şahit olarak gösterilen bu işveren adamları, bilmem kaç gün önce tatile giden bu işyerinde işçinin gezinirken dikkatsizliği yüzünden düşüp öldüğünü söyleyerek hem patronların suçsuzluğunu (!) ispatlamakta hem de tazminat ödenmesini önlemektedirler.

18 metre yükseklikte çalışırken düşerek ölen Haydar Özdemir'e yerde kıvranıp dururken emniyet kemeri takılmış, böylece patronun emniyet tedbiri aldığı, işçinin ise kendi dikkatsizliği yüzünden ölgüğü süsü verilmiştir.

Bunlar ve benzeri olaylar dolayısıyla gerekli emniyet tedbirlerinin alınması ve yasal haklarının verilmesini isteyen işçilere karşı müteahhitler,gazetelere verdikleri ilanlarda şöyle diyorlardı:

" 1- Toplu sözleşmelerimiz tümü ile yasalara uygundur.

2- İşçilerimizin can güvenliğine büyük önem verilerek her türlü tedbir alınmaktadır.

3- İşçi haklarının hiçbir şekilde sömürüsü bahis konusu değildir. Esasen her türlü sömürünün her zaman karşısındayız."

SENDİKA OYUNU

Patronların "tümü ile yasalara uygun" dediği toplu sözleşmeler gerçekten yasalara uygun oynanmaktadır.

Müteahhit firma ihaleyi alıp işe başlarken 10-15 tane "kendi adamı"na sendika kurdurtmakta ve maddelerini de kendisi tesbit ederek üç yıllık toplu sözleşme imzalamaktadır. Daha sonra işe alınan binlerce işçi bu toplu sözleşmenin kapsamına alınmakta üç yıl boyunca yeni bir sözleşme imzalanamamaktadır.

12 Mart'ın getirdiği baskı döneminde bu "yasal oyun" rahatça oynanabilmiş, yurtsever işçi liderleri türlü baskılarla ezilip sindirildiği için işçilerin haklarını savunabilecek namuslu sendikalar kurulamamıştır.

İşte bu "tümü ile yasalara uygun" sendikanın "yasalara uygun" Genel Başkanı Bayram Sökmen'in "patron"a yazdığı iki mektuptan bazı pasajları aktaralım:

Bu yasal başkan "değerli ağabeyim," diye başlayan mektubunda işverenin bir tırnağını dünyaya değişmeyeceğini belirttikten sonra "bana ve sendikama yapacağınız yardım çok muteber olacaktır. Bugün gönderdiğim sendika yetkilisi arkadaşıma 20 bin T.L. vermenizi hasseten rica ederim." demektedir.

Başka bir mektup: "En az 30 bin TL sının 23.2.1973 günü ödenmesi hasseten rica olunur."

Değerli ağabeyinin tırnağını çok seven bu sendikacı, sendika bildirisinde işçilere "nurlu ufuklar" vaadetmektedir.

"Bugün işçiyiz, yarın işveren, sonra milletvekili, bakan, başbakan, Cumhurbaşkanı olmak hakkı her Türk vatandaşının hedefi ve inancı olmalıdır, ideali olmalıdır."

(Cumhuriyet 14 Temmuz 1974)

OLAYLAR VE SONRASI

Bölgedeki işçiler yıllardır bu şekilde müteahhit firmalarca alabildiğine sömürülürken namuslu işçi liderlerinin öncülüğünde Yapım-İş Sendikası kurulmuş ve 15 bin işçi bu sendikada örgütlenerek yasal haklarını istemeye başlamışlardır.

İşçilerin haklarını vermeyerek açlık ve sefalete iten ve en çok işçi çıkaran patronlardan birisi, Hürriyet Gazetesi'nin açtığı bağış kampanyasına en büyük bağışlardan birini yaparak, "büyük vatanseverler" arasına ismini büyük harflerle yazdırmıştır.Ama bu bağışı gerçekte, ölüm bahasına, boğaz tokluğuna çalışan işçilerin yaptığını, bütün sağduyu sahipleri bilmektedir.

Şimdilik yüzlerce kovulan,yaralanan ve tutuklananların dışındaki işçiler, yeniden iş başı yapmışlardır. Ama baskı ve terörle hakların gaspedilmesi, işçilerin sindirilmesi ne zamana kadar sürebilecektir.

seçmeler

Yüksel Birdal

RÜŞVET

İstanbul gecekondularında oturan yurttaşlarımızı piyasadaki dolandırıcılardan kurtararak ucuz bir şekilde elektriğe kavuşturabilmek için Gecekondu İşleri Bürosu kurduğumuzu biliyorsunuz.

Bu amaçla görev yaparken Gecekondu Büromuzun mühendisi Orhan Ülker'in başından ilginç bir olay geçiyor :

İETT'ye talepte bulunmak için projesi çizilen bir gecekondunun sahibi Orhan Ülker'in avucuna kimseye çaktırmadan (!) yüz lira bırakıyor.

- Bu ne amca?

- Hiç evladım. İşte sana zahmet oldu...

- Amca, buna rüşvet derler.

- Yok evladım hediye, hediye...

- Sen ne iş yapıyorsun?

- Bir okulda hademeyim.

- Bak amcacığım, biz bu işi sizleri namussuzlardan, üçkağıtçılardan kurtarmak, rüşvet vermenizi önlemek için yapıyoruz. Ve bütün gecekondululara da böyle anlatıldı. Sen niye böyle davrandın?

- Ne bileyim oğul? Ben para vermeden işini yaptıranı daha görmedim ki..

Yurtseverlerin değiştirebilmek için hayatlarını ortaya koyduğu, hapishanelerde süründüğü "müesses nizam"ı bir hademe ne güzel dile getiriyor gördünüz mü?

PARAYA İHTİYACI VARMIŞ...

Uzunköprü'ye bağlı Yeniköy yakınlarında bir araba 12 yaşında bir çocuğu ezip ölümüne sebep oluyor. Çocuğun annesi, babası ve yakınları otomobil sürücüsünü linç etmeye kalkışıyorlar.(Kolay mı evlat acısı?)

Ancak araba sürücüsü anne ve babaya on bin lira verince ortalık süt liman oluyor. On bin lirayı alınca davacı olmaktan da vazgeçen anne-baba şöyle diyorlar :

-"Mukadderata karşı gelinmez. Oğlumuzun acısını asla unutmayacağız . Ancak paraya çok ihtiyacımız vardı..."

İSTANBUL'DA NİHAYET SEYAHAT ÖZGÜRLÜĞÜ SAĞLANDI

Anayasa'da öngörülmesine rağmen yıllardır İstanbul'da kısıtlı bulunan "seyahat hürriyeti" nihayet sağlanabilmiştir.

AP iktidarı zamanında kısıtlanmaya gidilmiş ve İstanbul'dan Beyoğlu ilçesine gidişler özel izne bağlanmıştı.C.H.P. İstanbul Milletvekili M.İ. bir süre önce durumu Başbakan'a bildirerek halkın eziyetten kurtarılmasını istemişti.

Yapılan çalışmalardan sonra, İstanbul'un ilçesi olan Beyoğlu'na gidişler "valiliğin özel iznine bağlı" olmaktan kurtarılmış ve serbesti sağlanmıştır.

Yine yıllardan bu yana İstanbul'da şeker ve un dahil tüm gıda maddeleriyle giyecek eşyaları da "vesikayla",kişilerin "ihtiyacına göre" verilmekteydi. Ecevit Hükümeti bu yasağı ve kısıtlamayı da kaldırmıştır. İstanbul'da artık yiyecek ve giyecek maddelerinin serbest satılmakta olduğu, halkın dilediği ölçüde alış veriş yapma özgürlüğüne kavuştuğu bildirilmektedir.

Gazetelerde böyle bir haber okusanız inanır mısınız? İnanmazsınız tabii. İstanbul'da buna benzer kısıtlamalar olsa yer yerinden oynar,cümle âlem sokaklara dökülür.

Ama yukarıdaki haberde İstanbul yerine Hakkâri, Beyoğlu yerine de Çukurca koymanızı söylesek ve haberdeki olayların "aynen" olduğunu iddia etsek, ne dersiniz?

- Eh! O zaman bir diyeceğimiz yok. Hakkâri'de olur böyle vakalar. değil mi?

İşte o yüzden Hakkâri'de bunlar oldu ve bu haber gazetelerde çıkınca bir tek "Allahın kulu" bile "N'oluyor yahu!" demedi.

İşyeri temsilciliği

Başı 3'te

- TMMOB'nin görüş ve kararlarını o işyerindeki teknik elemanlara iletmek,

- Gerekirse işyeri yetkilileri ile orada çalışan teknik elemanlar adına ilişki kurmak,

- TMMOB'nin kendisine vereceği diğer görevleri yerine getirmek.

Görevleri bu şekilde belirtilen işyeri temsilcilerinin görev süresi bir yıldır. Bu süre sonunda yapılabilecek seçimlerde eski temsilci ve yardımcısı yeniden seçilebilirler.

İşyeri temsilciliğinin amaçları,görevleri, yürütme ve denetimi kapsayan esaslar,TMMOB 19. Genel Kurulunca kabul edildi ve kısa zamanda Resmi Gazete'de yayımlanması bekleniyor.

Mühendis ve mimarların dayanışmalarını pekiştirecek önemli bir adım olan işyeri temsilciliklerinin yaygınlaştırılması için, her mühendis ve mimar elinden geleni yapmalıdır.Bugün için temel hedefimiz:

Mühendis ve mimarların çalıştığı ve en azından 5'inin bir araya geldiği "HER işyerinde bir İŞYERİ TEMSİLCİLİĞİ"dir.

HALİÇ TERSANESİNDE TEKNİK ELEMANLARA BASKI

Haliç Tersanesi Müdürlüğü, mühendislerin uygulanan imza kontrol uygulamasını yetkisiz kişilerle denetlemekte, disiplinle ilgili yazıları bile yine yetkisiz kişiler imzası ile mühendislere göndermekte, böylece mühendislerin onurunu kırıcı davranışlarda bulunmaktadır.

TMMOB Haliç Tersanesi işyeri Temsilciliği bu durumu üyelerinin oybirliğini alarak hazırladığı bir yazı ile kınamış ve buna benzer durumların tekrarının önlenmesini Haliç Tersanesi Müdürlüğünden istemiştir. Ayrıca,mühendislerin yetkisiz kişilerin denetiminde olan imza kontrol defterine imza atmayacaklarını da bildirmiştir.

İşyeri temsilciliği, bu durumu birer yazı ile Mühendis ve Mimar Odaları İstanbul Koordinasyon Kurulu ve ilgili odalara bildirmiştir.

Mühendis ve Mimar Odaları İstanbul Koordinasyon Kurulu ve odalar gerekli girişimde bulunacaklarını bildirmişlerdir.

Camialtı Tersanesi İşyeri Temsilciliği de Haliç Tersanesi mühendislerinin bu davranışını desteklemektedir.

KIBRIS, EMPERYALİZMİN

Başı 1'de

...ımsız bir yönetimin kurulması zorlaşmaktadır.

Son olarak, ateş-kes kararının yürürlüğe girmesinden sonra TMMOB Başkanı Teoman Öztürk'ün Başbakan ve Genel Kurmay Başkanına yazdığı mektubun metnini aşağıda veriyoruz.

"Kıbrıs'ta Yunan subaylarının öncülüğünde gerçekleştirilen ve Ada'nın uluslararası anlaşmalarla belirlenmiş statüsünü ve bağımsızlığını yok etmeyi amaçlayan ilhakçı darbe hareketi kararlı tutumunuzla ilk adımda başarısızlığa uğratılmış bulunmaktadır.

Kıbrıs halkının bağımsızlığını ve Kıbrıs'ta barışı, demokrasiyi sağlama yolunda yüklenmiş bulunduğunuz sorumluluk kıvanç vericidir.

Türkiye'nin dünya kamuoyundaki haklılığının, tutarlılığının ve güçlülüğünün kaynağı, Kıbrıs'ın bağımsız bir devlet olarak bütünlüğünü ve Kıbrıs halkının egemenliğini,Kıbrıs'taki Türk halkının güvenliğini savunan tezinizdir.

Ayrıca Hükümetin ve Türk Silahlı Kuvvetlerinin Kıbrıs sorununda somutlaşan, bölgede bağımsızlık ve demokrasi savunuculuğu ve askeri alanda elde edilen mevziler Türkiye'ye yeni bir yer kazandırmış ve onu diplomatik görüşmelerde daha da güçlü kılmıştır.

Kısa sürede başlayacak olan masa başı görüşmelerinde de bugüne kadar elde edilmiş bulunan askeri ve diplomatik başarıları elde tutacağınıza, sürdüreceğinize ve bağımsız Kıbrıs güçlü tezinize ters düşecek ve emperyalist güçlerin işine yarayacak tüm girişimleri boşa çıkaracağınıza inanıyoruz.

Halkımızın barış,demokrasi ve bağımsızlık özlemlerini dile getirecek, ülkede ve bölgede bu özlemleri gerçekleştirecek her girişiminiz halkımızı, Kıbrıs halkını,ezilen ve sömürülen dünya halklarını daha da güçlü kılacak, ülkemize de dünyanın sürekli değişen koşulları içinde yeni ve sağlam bir yer sağlayacaktır.

TMMOB İLKELERİ

Başı 2'de

...rakekonomik demokratik mücadelesinin,genel olarak da bağımsızlık ve demokrasi mücadelesininaraçlarından bir tanesidir. TMMOB, yönetimi her yıl demokratik yöntemlerle yenilenen bir kamu kuruluşu niteliğindedir. TMMOB Yönetim Kurulu,emperyalizmin ve faşizmin teknik elemanların kendi sorunlarında somutlaşan görüntülerini açığa çıkarmaya çaba gösterirken, sermayeye ve onun bağlı olduğu dış kaynaklara karşı, sosyal, politik muhalefetin bir parçasını oluşturduğunu ve tüm çalışanlar adına sözcülük edemeyeceğinin de bilincindedir.

TMMOB yönetimi diğer demokratik örgütlerle girişeceği ortak eylemlerde; temsil ettiği kitlenin sosyal karakterini, özgül sorunlarından kaynaklanan ve genelleyerek sürdürdüğü ekonomik demokratik mücadelesinin kendisine yüklediği görev ve sorumluluğun önem ve ciddiyetini, belirleyici etmen olarak görecektir.

TMMOB yönetimi, teknik eleman sorunlarınıbütünü içinde değerlendirirken,değişik ihtisas dallarını temsil eden Odaları ve diğer meslek kuruluşlarını, ortak ilkeler etrafında bütünleştirmeyi bu yönde ve ortak sorunların çözümü yolunda ortak çalışmalar düzenlemeyi önemli bir amaç saymaktadır.

Değişik çalışma alanlarını kapsayan odalararası çalışmalarda, TMMOB için geçerli, tutarlı, genel ve etkin bir politikanın ilkeleri daha açık ve doğru olarak belirlenecektir.

Hükümetlerin halktan yana girişimleri desteklenecek, bakanlıklarla teknik düzeyde ilişkiler sürdürülecektir.

HER AYBİR KİTAP

BU, BİR İKTİDARIN YARGILANMASIDIR

Ersin Kaya



1. THKO DAVASI (Mahkeme Dosyası)
BELGELER/ YÖNTEM YAYINLARI/
604 SAYFA/ 35 LİRA/

1970'ler, Türkiye toplumunun halk kesimi üzerindeki nisbi sömürü artışının objektif itkisiyle çelişkilerin keskinleştiği, toplumsal devinimin üst düzeye ulaştığı bir dönemdir. Daha henüz "lüks" sayılmak bahtsızlığına uğramamış 61 Anayasası'nın getirdiği yayın alanındaki özgürlükler, ilerici yayınevlerinin mücadelesi, sol güçlerin ağırlığı ve yargıçların özgürlükçü tutumlarıyla ceza yasasını adım adım işlemezliğe götürmüştür. Bu olanak toplumsal çalkantıları yönlendirmek bakımından kişilerin bilinçlerini etkilemiş, böylece olaylarda subjektif etkinlik de yer yer önem kazanır olmuştur. Grev ve toplu sözleşme yasasına indirilen darbe işçilerin, topraksızlık ve ürününün değerini elde edememe köylülerin eylem nedenidir. Egemen finans oligarşisi ve ortaklarının her gerici, baskıcı adımı demokratik güçlerin başkaldırma hızını artırmaktadır.

Bir yandan yargıçlar yürümekte, öğretmenler boykot yapmaktadır. Öte yandan iktidarın kilit noktalarındaki valileri bile eyleme girişmektedir. Böyle bir ortama sol gösterek inen 12 Mart Muhtırası kısa zamanda rengini belli etmiş, sola en büyük darbeyi indirme amacını taşıdığını ortaya koymuştur. 1973 Ekim'ine kadar siyasal iktidarın baskı, terör, işkence gibi yöntemleri nasıl uyguladığı Türkiye ve dünya kamuoyunca birçok yönleriyle bilinmektedir artık.

Türk hukuk tarihinde 1. THKO Davası adıyla anılacak davaya ait belgeler hukukun ve insanlığın Türkiye'deki 71-73 iktidarını yargılamasına imkan sağlayacak delillerden bir kısmıdır. Önyargılardan ve şartlanmalardan kendilerini kurtarmış kişiler, eğer faşist değillerse, bu davaya eğildiklerinde göreceklerdir ki, sanık sandalyesinde Deniz Gezmiş, Yusuf Aslan, Hüseyin İnan ve arkadaşları değil, emperyalistler ve yerli müttefikleri oturmaktadır.

Yargılayanlar ise sanık sandalyesinde oturanlardır.

Yöntem Yayınları arasında çıkan 1. THKO Davası (Mahkeme DOsyası) adlı kitap, duruşmalara katılan sanık avukatları Halit Çelenk ve arkadaşları tarafından baskıya hazırlanmıştır. Üç kitapla tamamlanacak olan belgelerin ilk kitabında avukatların sunuş yazısı, dava başlamadan önce, sanıklar tutuklu iken ilgili mercilerce uygulanan baskılar ve yasa dışı işlemlere karşı avukatlar tarafından yapılan başvurmalar, iddianame, Anayasa'ya aykırılık itirazı ve bu itirazın reddine ilişkin ara kararı, avukatların savunmaları, dava devam ederken Sıkıyönetim Komutanlıkları tarafından yayınlanan bildiriler, sanıkların sorgu ifadeleri ve savunmaları, sanık ailelerinin telgrafları, Deniz Gezmiş'in Avukat Halit Çelenk'e, Yusuf Aslan'ın ailesine ve Halit Çelenk'in Deniz Gezmiş'e yazdıkları mektupların klişeleri ile duruşmalarda ve cezaevinde çekilmiş fotoğraflara yer verilmiş. Dosyadan alınarak yayınlanan belgeler yorumsuz, yargılama okuyucuya bırakılarak sunulmaktadır. Ancak yalnızca belgeler sıralanmamış, araya eklenen bir-iki satırlık açıklamalarla kitaba bir bütünlük ve okuma kolaylığı kazandırılmıştır.

1. THKO Davası'nda 25 kişi yargılanmış ve bunlardan 18'i ölüm cezasına çarptırılmışlardır. Deniz Gezmiş, Yusuf Aslan ve Hüseyin İnan dışındaki sanıkların cezaları Yargıtay'da iki defa bozulmuş, sonunda Deniz Gezmiş, Yusuf Aslan ve Hüseyin İnan hakkındaki ceza onaylanarak infaz edilmiş, ayrıca üç sanık ömür boyu hapis, on sanık da on beşer yıl hapis ile cezalandırılmışlardır. Yargılama olayı baştan sona önemli hukuki mücadelelere vesile teşkil etmiş, kurulu düzenin yasalarının dışına çıkılmaması için sanık avukatlarının verdiği uğraş çoğu zaman sonuçsuz kalmıştır. Üstelik savunmada kullanılan "Eğer bir takım şartlanma ve art niyetlerle peşin yargıları bir kenara itersek, sayın savcının yanılgısı sebep ve neticeyi biribirine karıştırmasında.... dır." cümlesi gerekçe gösterilerek avukatlar savcıya hakaretten 3'er ay hapis ve 500'er lira para cezasına çarptırılmışlardır.

İddianamesinin gazetelerde büyük başlıklarla günlerce tefrika edildiği, radyo ve televizyonlarda geniş şekilde programa alındığı bu davanın başlıca hukuka aykırı özellikleri kitabın "Sunuş" bölümünde şöylece sergilenmektedir.

"Dava başlamadan önce ve davanın devamı süresince basına, radyo ve televizyona sansür konmuş, Sıkıyönetim Komutanlıklarının izni dışında haber yayımlanmasına imkan verilmemiş, savunmaların kamuoyuna duyurulması engellenmiştir.

Duruşmaların izlenmesi sıkı formalitelere bağlanmış, maddeten imkansız usuller getirilerek sanık yakınlarının duruşmaları izlemesi zorlaştırılmış, Anayasa'nın "Mahkemelerin aleniliği" ilkesi kısıtlanmıştır.

Savunma hakkının kullanılması güçleştirilmiş, savunmanın mahremiyeti ihlal edilmiştir.

Sanık avukatları ağır bir manevi baskı altında tutulmuşlardır. Sıkıyönetim Komutanlıkları dava sonuçlanmadan, mahkemeyi etkileyecek nitelikte bildiriler yayınlamışlardır."

Avukatlar bu iddialarını, kitapta belgelerle ortaya koymuşlardır. Ayrıca yasal yollardan bu yanlışlıkları düzeltmek üzere yaptıkları başvurmalar da kitapta yer almaktadır.

SAVUNMA

"Bu savunma, mahkemenizde, Anayasayı tağyir, tebdil ve ilgadan yargılanan Türkiye Halk Kurtuluş Ordusu (THKO) savaşçılarının ortak savunmasıdır." diye başlayan bölüm, kitabın 183 sayfasını dolduruyor. Savunmanın girişi de aynen şöyle:

"Amacımız aleyhimize verilecek cezayı önlemekten çok, doğruluğuna inandığımız doğa ve toplum kanunlarının, insanlık tarihine nasıl yön verdiğini açıklamaktır."

"Toplumların tarihi, ezenler ve ezilenler arasındaki mücadelelerin tarihidir. 20. Yüzyıl tarihimiz, ezenlerin barbarlığına ve bütün baskılarına rağmen, ezilenlerin kurtuluşuna sahne olmaktadır."

"Günümüzde ezenleri temsil eden ve çıkarı uğruna yoksul ulusları boyunduruğu altında tutan EMPERYALİZM'dir. İnsanlık tarihi, gericiliğin, barbarlığın ve vahşetin son kalesi olan emperyalizmin de sonunu müjdeliyor."

"Bütün ezilen uluslar emperyalizme hergün darbe üstüne darbe vuruyorlar. Asırlardır ezenlere karşı mücadelelerde hayatlarını feda edenlerin çabaları boşa gitmemiştir. Dünyamız zafer türkülerini söylemek üzeredir...

Ezenlere karşı verdikleri mücadelelerde, ölen tüm ezilenlere selam olsun..."

Savunmada ağırlık verilen temel noktalar belirtilirken, Türkiye'nin elli yıl önce Kurtuluş Savaşı vermesine rağmen kalkınamama sebepleri, Türkiye'nin emperyalizmin sömürüsü altına nasıl girdiği ve THKO'nun amacının ne olduğu üzerinde duruluyor.

Osmanlı İmparatorluğu, Kurtuluş Savaşı, Lozan Antlaşması, Amerikan emperyalizmi, Dünya Savaşları, türkiye'nin ekonomik durumu ciddi bir çalışmayla incelendikten sonra savunma şöyle bitiriliyor:

1- Amerikan emperyalizmi gayri millidir.
2- Ona ortaklık edenler ulusumuza ihanet etmişlerdir.
3- Emperyalizme karşı mücadele suç değildir, silahlı mücadele ise Anayasa'yı ihlal değildir.
4- Gayri milli olan emperyalizm ve ortaklarının sömürüsü Anayasa'ya aykırıdır.

1. THKO DAVASI (Mahkeme Dosyası) bir dönemin niteliklerini ortaya koyan tarihi bir belgedir. Her kitaplıkta bulunması gereken bir kitaptır.

başyazı

Başı 1'de

İkincisi, Atina'daki satılmış generaller Yunanistan'ın sömürülmesi uğrunda yaptıkları baskılar sonucu oldukça yıpranmıştır. Yoğunlaşan Yunanistan halkının demokratik isteklerini geçici de olsa başka yönlere çelerek Cuntanın durumunu içeride güçlendirmek, böylece bir süre daha Yunanistan emekçilerinin kolayca sömürülmesini sürdürmek - tir.

Üçüncüsü ise milliyetçi hisleri körükleyerek Türk hükümetine düşürmektir. Bugün Ecevit Hükümeti Ege kıta sahanlığı ve haşhaş ekimi sorununda olduğu gibi eskiye oranla daha bağımsız bir dış politika izlemekte, bu da ABD emperyalizmini tedirgin etmektedir. Eğer Kıbrıs yapılan bir faşist darbeyle bir oldu bittiye getirilip Yunanistan'a ilhak ettirilmiş olsaydı, Ecevit Hükümeti Türk kamuoyunda belli çevreler tarafından yıpratılacak (Demirel'in kıta sahanlığı sorununda yabancı basında çıkan demeci ve Senato'nun hükümete bu konuda yetki vermemesinin Yunanistan yönetiminde yarattığı sevinç) ve büyük bir olasılıkla devrilmiş olacak, kendi dümensuyunda gidecekleri (ki bunlar gerçek yüzlerini çeşitli gazetelerde verdikleri şovenist demeçlerle belli ettiler) başa getirecekti. Fakat hesapları bugün için tam anlamıyla gerçekleşmemiştir.

Türk müdahalesi sonunda Kıbrıs sorunu hangi aşamadadır?

Ada'da katliam ve terör biraz olsun azalmasına karşın demokratik hak ve özgürlükler hâlâ yoktur. Ada bir silah deposu halindedir. Demokratik güçler ağır kayıplar vermiştir, fakat faşist katiller ellerini kollarını sallayarak gezmektedirler ve Amerikan yanlısı olduğu birçok kez kanıtlanmış olan Klerides geçici başkandır.

Yunanistan'da ise açık faşizm bir adım gerilemiş, eski politikacıları çağırarakkk

gerilemiş, eski politikacıları çağırarak yönetime görünürde sivilleri getirmiştir. Faşizmin bu gerileyişinin sürekli olması ise Yunanistan halkının demokratik ve antiemperyalist mücadelesine bağlıdır.

Yeni Başbakan Karamanlis'in kişiliği üzerinde kısaca duralım: 1955-1963 yılları arasında Yunanistan yönetiminde etkin bir rol oynadı. Bu süre içinde ABD sermayesine ve onun uzantısı yerli işbirlikçilerine, orduya ve saraya dayanarak savunduğu çevrelerin çıkarları doğrultusunda görev yaptı. Aynı dönem boyunca demokratik güçlere çeşitli baskıların yapılmasına göz yumdu. Sınıfsal yönelimini kısaca belirttiğimiz bu politikacının demokrasi anlayışının sınırı, kurduğu ve adına "ulusal hükümet" dediği bakanlar kurulu üyelerinden kolayca anlaşılmaktadır.

Sonuç olarak durum şunu gösteriyor: ABD, dünya kamuoyunun da tepkisini göz önüne alarak taktik değiştirip planlarını politik alanda yürütmeye çalışacaktır. Burada Ecevit Hükümetine düşen görev ise halkımızın çıkarı için bölgeye gerçek barışın ve demokrasinin gelmesi uğrunda ödün vermeden mücadele etmektir. Bu ise ancak Kıbrıs'ın üslerden arınmış bağımsız bir devlet olmasıyla gerçekleşir. Bu yolda halkımızın ve tüm dünya demokratik güçlerinin Ecevit'in yanında olacağı kuşkusuzdur.

aydınlığa doğru

ACI KAYBIMIZ

Üyemiz Cemil Sait Erdemli 18.7.1974 günü vefat etmiştir.

1960 yılında İ.T.Ü. Teknik Okulundan mezun olan üyemiz, İller Bankası Genel Müdürlüğü Enerji Dairesinde İstatistik, Planlama ve Koordinasyon Müdürü olarak görev yapmaktaydı.

Genç yaşta hayata gözlerini kapayan Erdemli'nin kederli ailesine ve dostlarına baş sağlığı dileriz.

İSVAN'LA

Başı 1'de

lıkların düzeltilmesi ve formalitelerin asgariye indirilmesi için bize yardım edeceklerine söz verdiler. Amacımız, gereksiz formaliteler içinde boğularak iş yapamaz hale gelmek değil vatandaşa hızlı bir şekilde hizmet götürmektir." demişlerdir.

Bu arada Belediye, İETT ve EMO temsilcilerin den oluşan bir komisyonun İç Tesisat Yönetmeliğini tekrar gözden geçirerek, aksayan noktalarını tesbit edip değiştirmek üzere Bakanlığa öneri götürmesine karar verilmiştir.

ÜYELERİMİZDEN

Geçen sayımızda nişanlandıklarını duyurduğumuz Sayın Seher Gencel ile Üyemiz Sayın Zeki Karakaş 19 Temmuz 1974 günü Beyoğlu Evlendirme Dairesi'nde hayatlarını birleştirdiler. Yeni evlilere mutlu bir yaşam dileriz.

Sayın Ayla Konuk ile Üyemiz Sayın Ahmet Yaşar Kaynak 25 Temmuz 1974 günü Beyoğlu evlendirme Dairesinde evlendiler. Mutluluklarının devamını dileriz.

Sayın Ayla Taşaner ile Üyemiz Sayın Enver Ünal 1 Ağustos 1974 günü Kadıköy Evlendirme Dairesi'nde evlendiler. Yeni hayatlarında mutluluklar dileriz.

Sayın Mürüvvet Can Erkök ile şubemizin geçen yılki yönetim kurulu başkanı Sayın Refik Can Erkök'ün bir kızları dünyaya gelmiştir. Küçük Bilge'ye, anne ve babasıyla birlikte mutlu bir yaşam dileriz.

AYDINLIĞA DOĞRU

T.M.M.O.B. ELEKTRİK MÜHENDİSLERİ ODASI İSTANBUL ŞUBESİ ADINA SAHİBİ: YÜKSEL BİRDAL/SORUMLU YAZI İŞLERİ YÖNETMENİ: ERSİN KAYA/YAZIŞMA ADRESİ: EMO İSTANBUL ŞUBESİ CUMHURİYET CAD. 283 KAT 2 HARBİYE İSTANBUL/TELEFON: 48 13 13/ SAYISI 100 KURUŞ/YILLIK ABONESİ 10 T.L./ EMO ÜYELERİNE ÜCRETSİZ GÖNDERİLİR/AYLIK, MESLEKİ YAYIN ORGANIDIR BASKI KARACA OFSET/ İLAN FİYATI: CM^2 5 T.L. SON BASKI TARİHİ: 14-8-1974